

Organik Sultani Çekirdeksiz Üzüm Üretiminde Farklı Uygulamalara Ait Tesis ve Üretim Maliyetleri

Selçuk KARABAT¹

Fadime ATEŞ^{**}

Özet: Bu çalışmada organik olarak üretilen Sultani Çekirdeksiz üzüm çeşidinin farklı toprak işleme, kültürel işlemler ve toprak iyileştirici materyallerin verim ve kalite üzerine etkileriyle birlikte tesis ve üretim maliyetleri üzerindeki etkileri ele alınmıştır. Yapılan değerlendirme sonucunda en yüksek tesis maliyeti 3.625,25 TL ile Zeolit+Pulluk uygulamasında bulunurken en düşük maliyet 3.170,43 TL ile kontrol (Konvansiyonel-Zeolitsiz Pulluk) uygulamasında tespit edilmiştir. Kontrolten sonraki tesis masrafı 3.400,45 ile Çizel uygulamasına aittir. En yüksek çekirdeksiz kuru üzüm maliyeti 2,60 TL/kg ile Z1P (Zeolit+Pulluk) uygulamasında olurken en düşük çekirdeksiz kuru üzüm maliyeti 1.43 TL/kg ile kontrol (Konvansiyonel-Zeolitsiz Pulluk) uygulamasından elde edilmiştir. Kontrol uygulamasını 1.84 TL/kg ile Z1Ç (Zeolit+Toprağı Çizerek işleme) ve Z0Ç (Toprağı Çizerek işleme) uygulaması takip etmiştir. Organik çekirdeksiz kuru üzüm yetiştiriciliğinde hem tesis masrafı hem kuru üzüm üretim maliyetleri açısından toprağı çizerek işleme uygulamaları ön plana çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Organik Tarım, Çekirdeksiz Kuru Üzüm, Tesis Maliyeti, Üretim Maliyeti

Establishment and Production Cost of Different Production Methods of Organic Sultana

Abstract: In this study, effects of different soil management, cultural practices and soil enhancement materials on yield, quality and establishment and production costs were investigated. At the result the highest establishment cost was determined in Zeolit+plow plot with 3,625.25 TL and the lowest establishment cost was determined in control plot with 3,170.43 TL. While the highest production cost was determined Z1P plot (Zeolit + Plow) with 2.60 TL/Kg, the lowest production cost was determined control plot with 1.43 TL/Kg. Z1Ç (Zeolit + furrow tillage) and Z0Ç (furrow tillage) were followed the control plot. Furrow tillage management practices come to the forefront, both establishment and production cost of the organic raisin production.

Keywords: Organic Agriculture, Raisin, Establishment Cost, Production Cost

GİRİŞ

Türkiye’de 1984-85 yıllarında organik tarımsal üretimin başlamasıyla birlikte, çekirdeksiz kuru üzüm en önemli organik ürünlerden biri olmuştur (Aksoy ve Altındışli, 1999). Geçen süreç içerisinde organik çekirdeksiz kuru üzüm sektör içerisinde önemini korumuş gerek üretim gerekse ihracat miktarı olarak büyük artışlar sağlanmıştır. 1992 yılında organik çekirdeksiz kuru üzüm üretici sayısı 347 iken, 2001 yılında 3,30 kat artarak 1144 üreticiye yükselmiştir. 1992 yılında organik olarak çekirdeksiz kuru üzüm üretimi yapılan alan 659 hektar iken, 2001 yılında 4,03 kat artarak 2655 hektara ulaşmıştır. Organik çekirdeksiz kuru üzümün üretim miktarı ise 1992 yılında 3.560 ton iken, 2001 yılında yaklaşık % 262 oranında artarak 12.894 ton’a yükselmiştir (ETO, 1992; TKB, 2001). Bu artış son yıllara kadar devam etmiş ve 2008 yılında toplam 8.628 ton organik ÇKÜ ihraç edilmiş olup 27.260.473 dolar gelir elde edilmiştir (Ege İhracatçı Birlikleri, 2009).

Organik olarak yetiştiriciliği yapılan çekirdeksiz kuru üzümlerin üretiminde gerek bitki belsleme, bitki koruma uygulamaları gerekse terbiye sistemleri ve yetiştirme teknikleri açısından çevre ve insan

¹ (Sorumlu Yazar) Ziraat Yüksek Müh, Manisa Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, (skarabat@yahoo.com)

^{**} Ziraat Yüksek Müh, Manisa Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, (fadimeates2@yahoo.com)

sağlığını korumayı amaçlayan bir çok çalışma yapılmaktadır. Bu çalışmada da farklı toprak işleme, toprak iyileştirici materyallerin kullanımı ve kültürel uygulamaların olduğu bir araştırmada bağ tesis ve üretim maliyetleri incelenmiştir.

MATERYAL VE METOT

MATERYAL

Çalışmanın ana materyalini 2003-2008 yılları arasında Manisa ili Alaşehir-Yeşilyurt deneme istasyonunda kayıt tutularak elde edilen birincil veriler oluşturmaktadır.

METOT

İşletme masraflarının saptanmasında "Tek Ürün Bütçe Analiz Metodu" esas alınmıştır. Buna göre gelir-gider durumu, yalnız seçilmiş ürünler için hesaplanmıştır.

Maliyetler yörede geçerli olan üretim tekniğine göre çıkarılmıştır. Deneme Sultani Çekirdeksiz çeşidinde yerli fidan kullanılarak, büyük T destek sisteminde 2,4x3,3 m sıra üzeri ve mesafede tesis edilmiştir. Tesis ve üretim masraflarının saptanmasında alternatif maliyet unsuru dikkate alınmıştır. Alternatif maliyet prensibinden hareketle, üretimde kullanılan mal ve hizmetler, işletmeye ait olsa bile piyasa değeri itibarıyla satın alınmış veya kiralanmış olarak kabul edilmiştir.

Aşağıda gösterildiği gibi farklı toprak işleme uygulamalarını içeren bağlar için tesis gideri amortisman paylarını hesaplamaya esas teşkil etmesi bakımından 6 farklı tesis maliyeti hesaplanmıştır. Burada hesaplanan kontrol bağ tesis maliyeti aynı zamanda yaprak alma uygulamalarının da tesis maliyetini temsil etmektedir.

1. Kontrol (Konvansiyonel-Zeolitsiz Pullukla aynı)
2. Z1P(Zeolit+Pulluk)
3. Z1M (Zeolit+Malç)
4. Z1Ç (Zeolit+Çizel)
5. Z0M (Malç)
6. Z0Ç (Çizel)

İnsan işgücü ile ilgili değerlendirmelerde Erkek İşgücü Birimi (EİB) esas alınmıştır. İnsan işgücü hesaplamasında bir işgücü 8 saat olarak alınmış, kadın ve yaşlıların işgüçleri erkek işgücüne dönüştürülmüştür.

Makine ile yapılan işlerde ekip esas olup, sürümde sürücü ile birlikte traktör+ekipman (pulluk, römork gibi) şeklinde ele alınmış, kira bedeli karşılığı olarak makine ve makineyi kullanan insan işgücü birlikte değerlendirilmiştir.

İşletme bazında elde edilen veriler analiz edilirken dekara ortalama 3 yıllık tesis maliyeti ve ürün elde edildikten sonraki 5 yılın verim ortalamaları kullanılarak terbiye sistemlerinin 4 yıllık tesis gideri amortisman payları ve nispi karları bulunmuştur. Ortalama fiziki üretim girdileri ve ürün fiyatları 2009 yılı fiyatlarıyla çarpılmıştır. Sultani çekirdeksiz üzüm çeşidinde satış fiyatı 1,5 TL/kg ve Organik Sultani çekirdeksiz üzümün satış fiyatı 1,7 TL/kg kabul edilmiştir.

Çeşitli giderlerde masraflar toplamının %5'i, sermaye faizinde; masraflar toplamı+çeşitli giderlerin %15'i (Ziraat Bankasının bitkisel üretim kredi faizinin 6 aylık oranı) alınmıştır. Brüt üretim değerinin dekara üretim masraflarına bölünmesi ile de terbiye sistemlerinin ürün elde edildikten sonraki gelir/masraf oranları bulunmuştur.

BULGULAR ve TARTIŞMA

Değişik toprak işleme yöntemleri ve kullanılan malç ve zeolit göz önünde bulundurularak çekirdeksiz kuru üzüm üretimi yapılacak bir bağın tesis maliyetleri hesaplanmıştır.

Çizelgel incelendiğinde, 3 yıllık tesis aşamasında tesis gideri amortisman payı en yüksek olan Zeolit+Pulluk uygulamasında tespit edilirken (103,58TL) en düşük değer 90,58 TL ile Kontrol uygulamasında saptanmıştır. Diğer uygulamalar bu iki değer arasında yer almaktadır (sırasıyla Zeolit+Malç: 102,75TL, Zeolit+Çizel: 101,92 TL, Malç: 99,64 TL, Çizel: 97,16 TL)

Çizelge 1. Sultani Çekirdeksiz Üretiminde Farklı Uygulamaların Tesis Maliyeti (3 yıllık)

	TOPLAM MASRAFLAR (TL)	FARK	YILLIK AMORTİSMAN PAYI (TL)	FARK
Zeolit+Pulluk	3.625,25	454,82	103,58	12,99
Zeolit+Malç	3.596,24	425,81	102,75	12,17
Zeolit+Çizel	3.567,23	396,81	101,92	11,34
Malç	3.487,47	317,04	99,64	9,06
Çizel	3.400,45	230,02	97,16	6,57
Kontrol	3.170,43	0,00	90,58	0,00

Çizelge 2. Değişik Toprak İşleme ve Kültürel Uygulama Modellerinin Üretim Maliyetleri

	Verim kg/da	Bürüt Üretim Değeri (BUD) (TL)	Üretim Masrafları Toplamı (TL)	1 Kg Kuru Üzüm Maliyeti (TL/kg)	Gelir/Masraf
Kontrol (Klasik)	599,00	898,50	853,76	1,43	1,05
Z1PP0	405,00	688,50	1054,01	2,60	0,65
Z1PP1	522,00	887,40	1121,73	2,15	0,79
Z1M P0	533,00	906,10	985,28	1,85	0,92
Z1M P1	482,00	819,40	1053,01	2,18	0,78
Z1Ç P0	516,00	877,20	950,42	1,84	0,92
Z1Ç P1	548,00	931,60	1018,14	1,86	0,91
ZOP P0	448,00	761,60	972,28	2,17	0,78
ZOP P1	551,00	936,70	1021,95	1,85	0,92
Z0M P0	383,00	651,10	913,56	2,39	0,71
Z0M P1	471,00	800,70	963,22	2,05	0,83
Z0ÇP0	476,00	809,20	877,69	1,84	0,92
Z0ÇP1	477,00	810,90	927,36	1,94	0,87

Kontrol (Klasik)

Z1PP0=(Zeolit+Pulluk+Organik preparatsız)

Z1PP1=(Zeolit+Pulluk+Organik preparatlı)

Z1M P0=(Zeolit+Malç+Organik preparatsız)

Z1M P1=(Zeolit+Malç +Organik preparatlı)

Z1Ç P0=(Zeolit+Çizel+ Organik preparatsız)

Z1Ç P1=(Zeolis+Çizel+ Organik preparatlı)

ZOP P0=(Zeolitsiz+Pulluk+ Organik preparatsız)

ZOP P1=(Zeolitsiz+Pulluk+ Organik preparatlı)

Z0M P0=(Zeolitsiz +Malç+Organik preparatsız)

Z0M P1=(Zeolitsiz +Malç+ Organik preparatlı)

Z0ÇP0=(Zeolitsiz +Çizel+ Organik preparatsız)

Z0ÇP1=(Zeolitsiz +Çizel +Organik preparatlı)

Sultani çekirdeksiz çeşidinde Pullukla toprak işleme, toprağı çizerek işleme, Malç uygulaması gibi farklı toprak işleme ile organik preparat uygulaması yapılmış olması veya olmaması ve kontrol (Konvansiyonel) uygulamasına göre üretim maliyetleri ile Gelir/Masraf oranları çizelge 2’de verilmiştir. Buna göre gelir/masraf oranı en yüksek olarak kontrol uygulamasında (1,05) tespit edilirken en düşük değer 0,65 ile Zeolitli Pulluk uygulamasında belirlenmiştir.

Çizelge 2’de 2003-2007 yıllarında elde edilen ortalama verim değerleri incelendiğinde, en yüksek dekara kuru üzüm verimi 599 kg/da ile kontrol (Konvansiyonel) uygulamasında görülmüş, bunu organik preparat uygulanmış toprağı pullukla işleme (ZOP P1) uygulaması ve zeolitli organik preparat

uygulanmış çizelle toprak işleme yapılmış parsel (Z1Ç P1) takip etmiştir. En düşük verim değeri zeolitsiz malç (Z0M P0) uygulaması (383,00 kg/da) parselinde tespit edilmiştir.

Birim çekirdeksiz kuru üzüm üretim maliyeti açısından yapılan değerlendirmede en yüksek çekirdeksiz kuru üzüm maliyetinin Zeolit uygulanmış pullukla toprak işleme yapılmış (Z1PP0) parselde olduğu görülmektedir. En düşük çekirdeksiz kuru üzüm maliyeti ise kontrol parselinde olup bunu çizel kullanılarak toprak işleme yapılmış parsellerin izlediği görülmektedir. Malç uygulamaları özellikle yeşil bitkilerin toprağa karıştırılmasında yaşanan çekigücü masrafının yüksekliğinden dolayı avantajlı olarak görülmemektedir.

Yapılan bütün uygulamalarda elde edilen verim değerlerinin kontrole göre düşük olduğu görülmektedir. Klonsky ve arkadaşlarının yapmış olduğu bir çalışmada da organik çekirdeksiz kuru üzümde elde edilen verim geleneksel çekirdeksiz kuru üzümde elde edilen verime göre % 4.76 oranında daha azdır. İki farklı üretim tekniğine göre ürün yetiştiren işletmeler arasında, organik ve geleneksel çekirdeksiz kuru üzümün verimi bakımından istatistiksel olarak önemli sonuçlar elde edilememiştir. Verimin, üzüm çeşidine, omca yaşına, tesis şekline, yetiştirme yerine ve koşullarına bağlı olarak değiştiği belirtilmektedir (Klonsky ve Ark., 1992).

Manisa yöresinde yapılan bir çalışmada , organik çekirdeksiz kuru üzümün ortalama verimini % 8.20 oranında geleneksel çekirdeksiz kuru üzümün verimine göre daha düşük olduğunu belirlemişlerdir (Demirci ve Ark., 2002).

KAYNAKLAR

- Aksoy, U., Altındişli, A., 1999. Dünya’da ve Türkiye’de Ekolojik Tarım Ürünleri Üretimi, İhracatı ve Geliştirme Olanakları. İstanbul Ticaret Odası, Yayın No: 1999-70, İstanbul.
- Anonim, 2009, Ege İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği Kayıtları, İzmir.
- ETO, 1992, Ekolojik Tarım Organizasyonu Derneği Kayıtları, İzmir.
- Klonsky, K., L. Tourte and C. Ingels, 1992. Sample Costs to Produce Wine Grapes in the North Coast With Resident Vegetation, University of California, Cooperative Extension.
- Demirci, R., A. Erkuş, H.Tanrıvermiş, E.Gündoğmuş, N.Parıltı, H.Özüdoğru, 2002. “Türkiye’de Ekolojik Tarım Ürünleri Üretimine Ekonomik Yönü ve Geleceği: Ön Araştırma Sonuçlarının Tartışılması”, Türkiye V. Tarım Ekonomisi Kong., 18-20 Eylül 2002, Erzurum, s. 197-210.
- TKB, Tarım ve Köyşleri Bakanlığı Ekolojik Tarım Komitesi Kayıtları, 2001, Ankara.